

BIURO RZECZNIKA
PRAW OBYWATELSKICH

WPL. 2020 -03- 06

Pan ZAŁ. NR 2020 03. 06

Pan Adam Bodnar
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku

w odpowiedzi na wystąpienie Pana Rzecznika z dnia 20 stycznia 2020 r. (sygn. KMP.570.29.2019.AN) dotyczące używania przez funkcjonariuszy Policji środków przymusu bezpośredniego w postaci kajdanek wobec osób zatrzymanych, na wstępie należy podkreślić, że w myśl art. 14 ust. 3 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. *o Policji*¹ policjanci w toku wykonywania czynności służbowych mają obowiązek respektowania godności ludzkiej oraz przestrzegania i ochrony praw człowieka.

Zarówno przepisy ustawy *o Policji*, jak i ustawy z dnia 24 maja 2013 r. *o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej*² (zwanej dalej: ustawą) uprawniają funkcjonariuszy Policji do stosowania określonych środków przymusu bezpośredniego. Kajdanek można użyć w przypadkach enumeratywnie wymienionych w art. 11 pkt 1-11, 13 i 14 ustawy, z wyłączeniem³ obejmującym kobiety o widocznej ciąży, osoby o zauważalnej niepełnosprawności, czy też takie, których wygląd wskazuje na wiek do 13 lat. Dodatkowo ustawodawca przewidział możliwość tzw. prewencyjnego użycia określonych środków przymusu bezpośredniego, w tym kajdanek, *w celu zapobieżenia ucieczce osoby ujętej, doprowadzanej, zatrzymanej, konwojowanej lub umieszczonej w strzeżonym ośrodku, areszcie w celu wydalenia lub osoby pozbawionej wolności, a także w celu zapobieżenia objawom agresji lub autoagresji tych osób*⁴. Co do zasady kajdanki zakładają się na ręce trzymane z tyłu, przy czym można zastosować je na ręce trzymane z przodu w przypadku prewencyjnego ich użycia lub gdy w ocenie uprawnionego, prawdopodobieństwo podjęcia próby ucieczki, stawiania czynnego oporu lub wystąpienia zachowania mogącego zagrażać życiu, zdrowiu lub mieniu jest nieznaczne.

Podkreślenia wymaga, iż każdorazowo dokonanie oceny stopnia zagrożenia i podjęcie decyzji w przedmiocie zastosowania kajdanek wobec określonych kategorii osób spoczywa na policjancie i pozostaje w sferze jego uznaniowości. Prewencyjny aspekt użycia kajdanek przejawia się w zapobieganiu niepożądanych zachowań ze strony osób, w stosunku do których je zastosowano, w szczególności ucieczki bądź agresji, jak również zapewnieniu bezpieczeństwa policjantom i otoczeniu. Należy mieć na uwadze, iż niewłaściwa ocena ryzyka i w jej efekcie odstąpienie od zastosowania środka przymusu bezpośredniego w postaci kajdanek, może przyczynić się do ucieczki osoby zatrzymanej, zagrażając bezpieczeństwu jej samej i osób postronnych, a tym samym narażając funkcjonariusza Policji na zarzut niedopełnienia obowiązków służbowych.

Mając na względzie obowiązujące przepisy prawa oraz uwzględniając przestępczy charakter zdarzeń i niejednokrotnie ich dynamikę, za racjonalne należy uznać prewencyjne stosowanie kajdanek przez policjantów w określonych sytuacjach, co pozwala uniknąć możliwych negatywnych następstw zaniechania takiego działania. Ponadto w przypadku zarzutu bezpodstawnego użycia przez funkcjonariusza Policji środka przymusu bezpośredniego, w tym kajdanek, istnieją prawne możliwości kontroli podjętych działań w ramach odpowiedzialności dyscyplinarnej lub karnej. Jednocześnie z uwagi na istotę problematyki stosowania środków przymusu bezpośredniego w postaci kajdanek Komenda Główna Policji skieruje do komendantów wojewódzkich (Stołecznej) Policji stosowne wystąpienie w celu wykorzystania w toku doskonalenia zawodowego lokalnego

2 powołaniem

MINISTER SPRAW WEWNĘTRZNYCH
I ADMINISTRACJI

[Signature]

¹ Dz.U. z 2019 r. poz. 161, z późn. zm.

² Dz.U. z 2019 r. poz. 2418.

³ Art. 9 ust. 2 ustawy: *W przypadku, gdy zachodzi konieczność odparcia bezpośredniego, bezprawnego zamachu na zdrowie uprawnionego lub innej osoby, a użycie siły fizycznej wobec osoby, o której mowa w ust. 1, jest niewystarczające lub niemożliwe, policjanci mogą użyć innych środków przymusu bezpośredniego lub broni palnej.*

⁴ Art. 13 ust. 1 ustawy.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
i Administracji
02-591 Warszawa, ul. Stefana Batorego 5

BIURO RZECZNIKA
PRAW OBYWATELSKICH

WPL. 2020 -03- 06

ZAL. NR

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH
AL. SOLIDARNOSCI 77
00-090 WARSZAWA

MSWiA

AA0097718